

Årsrapport inkl. budgetunderlag

Omsorgsnämnden
2023

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	4
2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle	5
3 Verksamhet	6
3.1 Uppföljning av grunduppdrag	6
4 Måluppföljning	7
4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential.....	7
4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska de som behöver få bra stöd och en god vård och omsorg för att ha ett gott liv.....	7
4.3 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska vi vara en kreativ kommun för att alla ska trivas med att bo och leva	9
4.4 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning.....	9
5 Agenda 2030 - Hållbara Mark	10
5.1 Klimatlöften.....	10
6 Uppföljning av internkontroll	11
6.1 Årets internkontrollarbete	11
6.2 Uppföljning av internkontrollplanen	11
7 Personal	13
8 Ekonomi	14
8.1 Driftredovisning.....	14
8.2 Demografimodell	15
8.3 Investeringsredovisning.....	16
9 Annan uppföljning	17
9.1 Övrig uppföljning.....	17
10 Följetal	19
10.1 Följetal verksamhet	19
10.2 Följetal personal	19
11 Budgetunderlag	22
11.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten	22
11.2 Omvärld	23
11.3 Ekonomi.....	23
11.4 Personal- och kompetensförsörjning.....	25
11.5 Taxor och avgifter.....	25

Bilagor

Bilaga 1: Taxor och avgifter 2025 ON

Bilaga 2: Nyckeltal per kostnadsslag ON 2023

Bilaga 3: Nyckeltal per verksamhet ON 2023

1 Sammanfattning

Nämnden bedömer att man i hög grad har uppnått grunduppdraget. Den samlade bedömningen inkluderar följetal direkt kopplade till grunduppdraget och målluppfyllelsen av nämndens egna mål.

Nämndens nettokostnader är 567,8 mnkr med en förbrukning om 98,8 procent av tilldelad budgetram. Utfall jämfört med budget redovisar ett överskott om 7,1 mnkr. I juni uppmanade Kommunfullmäktige omsorgsnämnden till allmän återhållsamhet och att göra åtgärder för att förbättra kommunens resultat med 1 procent av aprilrapportens prognos. Det skulle innebära ett årsresultat på 5,6 mnkr i överskott. Nämnden har därmed uppfyllt uppdraget.

Under våren beslutade Omsorgsnämnden om en extra lönesatsning för sjuksköterskor, vilket ökade antalet ansökningar och återvändande sjuksköterskor.

Kommunen erhöll ett stadsbidrag på 24,7 miljoner kronor genom minskning av timanställda och ökad sjuksköterskebemanning. Av dessa medel tilldelades nämnden 8,8 miljoner kronor för 2023.

Under året har flera betydande händelser präglat nämndens verksamhet. En viktig förändring är att från den 1 juli blev yrkestiteln undersköterska skyddad, åtföljd av höjda kompetenskrav. Inom hemtjänsten implementerades förbättringar, inklusive kvalitetssäkring och digitalisering genom Life Care Mobil Omsorg, samtidigt som det nya konceptet "Fast omsorgskontakt" infördes för att stärka planering och uppföljning av omsorgen.

Under året har väntetiden för att få en plats på vård- och omsorgsboende varit längre. Vilket främst beror på fler ansökningar.

En utveckling som uppmärksammats är mottagandet av patienter från slutenvården, där ledtiden minskat jämfört med tidigare. Från och med den 1 oktober avslutades undantaget från EU-direktivet om 11 timmars dygnsvila, vilket gav möjlighet till 11 timmars vila mellan arbetspassen för nämndens oregelbundet arbetande medarbetare.

För att möta den pågående kompetensutmaningen antogs en omställningsstrategi, där rekrytering av legitimerad personal, särskilt sjuksköterskor, identifierats som en betydande utmaning. Under 2023 satsades det på utbildning inom basal omvårdnad, med särskilt fokus på nyanställda, för att snabbt integrera förväntade kompetensnivåer.

2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle

Under våren fattade Omsorgsnämnden beslutet att genomföra en extra lönesatsning för sjuksköterskor. Huvudsyftet var att minska behovet av bemanningssjuksköterskor samtidigt som man strävade efter att vara en attraktiv arbetsgivare. Denna satsning har framgångsrikt resulterat i en ökning av antalet ansökningar och återvändande sjuksköterskor till kommunen, samtidigt som färre har valt att avsluta sina anställningar.

Kommunen har erhållit ett generellt stadsbidrag om 24,7 miljoner kronor, tack vare framgångsrik minskning av antalet timanställda och ökning av antalet sjuksköterskor på särskilda boenden inom omsorgsnämndens verksamheter. Bidraget fördelas över två år, där hälften redovisas under 2023 och den andra hälften under 2024. Omsorgsnämnden tilldelades 8,8 miljoner kronor av dessa medel 2023.

MBAB har påbörjat en förstärkning av brandskyddet på vård- och omsorgsboenden genom installationen av sprinklersystem.

Väntetiden för att få en plats på ett vård- och omsorgsboende har ökat under året, delvis på grund av fler ansökningar och minskat antal avlidna.

Från och med den 1 juli har det skett en kvalitetshöjning av kompetenskraven för undersköterskor, där yrkestiteln undersköterska har blivit skyddad.

Nämnden har sagt upp färdtjänstavtalet med Västtrafik och planerar att inleda ett samarbete med Boråsstad färdtjänst år 2025.

För att säkerställa insatserna inom hemtjänsten har det införts kvalitetssäkring och ökad digitalisering genom implementeringen av LMO (Life Care Mobil Omsorg). Det innebär att medarbetare nu kan hantera sin planering, få information om brukaren, signera insatser, dokumentera i journalen och låsa upp brukarens dörrar direkt via sina mobiltelefoner. Dessutom möjliggör den digitala plattformen för hemtjänsten att överföra planerade besök till andra medarbetare vid behov.

Inom hemtjänsten har det sedan juni införts konceptet "Fast omsorgskontakt", vilket innebär att en namngiven och utbildad undersköterska ansvarar för planering och uppföljning av omsorgen i samarbete med brukaren.

Under året har ledtiden för att ta emot patienter från slutenvården varit kort. Kommunen har tagit emot patienter snabbt efter att sjukvården bedömt dem som medicinskt färdigbehandlade.

3 Verksamhet

3.1 Uppföljning av grunduppdrag

Huvudverksamhet / Uppdraget uppfyllt	Helt	I hög grad	Delvis	I låg grad	Inte alls
Vård och omsorg om äldre		X			
Kommunal hälso- och sjukvård		X			

Nämndens bedömning

Omsorgsnämnden har uppfyllt sitt uppdrag inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård i hög grad. Bedömningen baseras på att besluten har hanterats i tid, även om det funnits utmaningar med att verkställa dem i tid.

Under året har verksamheten rapporterat ej verkställda beslut till inspektionen för vård och omsorg, särskilt inom områden som vård- och omsorgsboenden, dagverksamhet och växelvård.

För att möta behoven har fler platser skapats inom dagverksamheten, och en plan för att öka antalet växelvårdplatser har genomförts genom att omvandla korttidsplatser till växelvård. Dessutom pågår en övergripande planering över förvaltningen för att skapa fler boendeplatser över tid.

Beslut inom färdtjänsten har verkställts med 100% inom tre månader.

Trots högt tryck med utskrivningar från sjukhus har verksamheten framgångsrikt hanterat mottagandet av patienter/brukare inom fastställda tidsgränser. Regionens totala utskrivningstider ligger på 1,0 dygn efter besked om utskrivningsklar, medan Mark presterar under den nivån under året med endast 0,45 dygn. Det innebär att man möter upp snabbare än regionen i övrigt. Efter sjukhusvistelser går brukarna antingen hem med hemtjänst eller till korttidsboende.

Följsamheten till basala hygienrutiner ligger på 79,5%, en siffra som jämförs med rikets motsvarande 61,3% för år 2023.

Följetal	Godkänd nivå
Andel överklaganden där kommunens beslut fått bifall, %.	70-100
Tid från ansökan till beslut boende – mindre än 3 mån, %.	80-100
Tid från ansökan till beslut färdtjänst – mindre än 3 mån, %.	80-100
Tid från beslut till verkställighet dagvård - mindre än 3 mån, %	80-100

Följetal	Godkänd nivå
Vårdtid som utskrivningsklar, medeltal dagar som patienter från Mark varit kvar på sjukhuset efter att de blivit utskrivningsklara.	Under 3 dagar enligt överenskommelse
Följsamhet till basala hygienrutiner (nationell punktprevalensmätning), andel.	60-100

4 Måluppföljning

Kommunens verksamhet ska planeras med vision och mål för Marks kommun som utgångspunkt. I detta avsnitt följs mål och indikatorer upp.

Symbolförklaring	
	Mål för indikator: uppnått
	Mål för indikator: delvis uppnått
	Mål för indikator: inte uppnått
	Kan inte bedömas

4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential

Kommungemensamma mål: Kommungemensamt mål Bästa barnkommun

Nämndens mål: Tryggheten för barn och unga som har hemtjänst och hemsjukvård ska säkerställas (1)

Indikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	
Andel unika barn och unga med hemtjänst och hemsjukvård som har upprättad genomförandeplan och/eller vårdplan (%)		100	100	=100	

Andel unika barn och unga med hemtjänst och hemsjukvård som har upprättad genomförandeplan och/eller vårdplan (%)

Nämnden bedömer att målet har uppfyllts i hög grad under det aktuella året. Denna bedömning grundar sig på att förvaltningen framgångsrikt har upprättat vårdplaner i hög utsträckning. Syftet med dessa vårdplaner är att tydligt visa vilka insatser som är planerade och skapa en strukturerad grund för att de som är involverade i patientens eller barnets vård ska kunna arbeta mot gemensamma mål.

4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska de som behöver få bra stöd och en god vård och omsorg för att ha ett gott liv

Nämndens mål: Verksamheten baseras på brukares erfarenheter, yrkesverksammas praktik och bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap (EBP) (2)

Indikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	
Andel personer nöjda med bemötande från personalen - hemtjänst (%)	98	98	95	≥ 95	
Andel personer nöjda med bemötande från personalen - vård- och omsorgsboende (%)	94	92	92	≥ 90	
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	19	18	17	≤ 17	
Antal registreringar i BPSD (team)		101	174	≥ 100	

Andel personer nöjda med bemötande från personalen - hemtjänst (%)

Nämnden bedömer att målet har uppnåtts i hög grad, och denna bedömning grundar sig på resultaten från årets brukarundersökning. 95% av respondenterna har i undersökningen uttryckt sin nöjdhet med personalens bemötande. Det framgår även att det inte finns några signifikanta skillnader i nöjdhet mellan män och kvinnor, då båda grupperna visar likvärdig tillfredsställelse med bemötandet.

Andel personer nöjda med bemötande från personalen - vård- och omsorgsboende (%)

Nämnden bedömer att målet har uppnåtts i hög grad, och denna bedömning grundar sig på resultaten från årets brukarundersökning. 92% av respondenterna har uttryckt sin nöjdhet med personalens bemötande, vilket tyder på en positiv upplevelse av vården.

En intressant observation från undersökningen är att det finns en viss könsskillnad i nöjdhet, där männen i genomsnitt är något mer nöjda än kvinnorna.

Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde

Nämndens bedömning är att målet har uppnåtts, vilket bekräftas av att målvärdet 17 nåddes i den nationella mätningen i oktober. Att uppnå detta mål är en betydande prestation, särskilt med tanke på den komplexitet som hemtjänsten står inför. Med cirka 60 000 besök per månad i genomsnitt är utmaningen att säkerställa kontinuitet i tjänsterna. Planeringen måste ta hänsyn till olika parametrar såsom delegering, körkort och behovet av dubbelbemanning, som dessutom ska koordineras samtidigt.

Antal registreringar i BPSD (team)

Nämndens bedömning är att målet har uppnåtts. Under det gångna året har förvaltningen framgångsrikt implementerat en reviderad version av rutinen för att hantera beteendemässiga och psykiska symptom vid demenssjukdom (BPSD). Dessutom har ett delvis nytt arbetssätt införts för att inkludera kunskaper från ett bredare spektrum av yrkeskategorier i bedömningarna.

Det är känt att BPSD förekommer hos 90% av alla personer med demenssjukdom någon gång under sjukdomsförloppet, och symtomen kännetecknas genom oro, hallucinationer, sömnsvårigheter, med mera. Genom att implementera och revidera rutiner för att hantera dessa symptom visar förvaltningen sitt engagemang för att förbättra vårdkvaliteten för dem som drabbats av demenssjukdom.

Det använda registret för dessa registreringar har ytterligare en positiv effekt genom att bidra till forskning och utveckling inom demenssjukvården.

Nämndens mål: Varje person där kommunen har ett hälso- och sjukvårdsansvar ska känna sig trygg och säker i kontakten med vården (3)

Indikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	
Andel personer (patienter) på vård- och omsorgsboende som uppger att det är lätt att vid behov träffa en sjuksköterska (%)	75	69	72	≥ 74	

Andel personer (patienter) på vård- och omsorgsboende som uppger att det är lätt att vid behov träffa en sjuksköterska (%)

Nämndens bedömning är att målet inte har uppnåtts fullt ut, och denna bedömning baseras på resultaten från brukarundersökningen som genomfördes i mars. Trots insatser under året har hemsjukvården inte nått det önskade resultatet enligt användarnas upplevelser.

För att förbättra situationen och öka tillgängligheten för patienter har verksamheten under året genomfört fler åtgärder. En specifik åtgärd som har påbörjats är implementeringen av "Säkra samtal". Detta initiativ möjliggör för personal att genomföra videosamtal med sjuksköterskor för att göra bedömningar, även om de inte fysiskt är på plats. Denna metod ökar möjligheten för sjuksköterskor att interagera och kommunicera med brukare på ett säkert sätt, även om de inte är fysiskt närvarande.

Inom både kommunal hälso- och sjukvård och omsorgsnämndens del av socialtjänsten är verksamheten beroende av en fungerande IT-drift, eftersom journalsystem, handläggning, läkemedelslistor, dokumentation med mera är digitala. Störningar i IT-leveransen kan orsaka stora negativa konsekvenser för verksamheten och i värsta fall kan patienter och brukares liv och hälsa utsättas för allvarlig fara. Som en del i kontinuitetsplaneringen, för att kunna säkerställa fungerande samhällsviktig verksamhet även vid kriser och särskilda händelser, är det viktigt att IT-enheten och verksamheten kommer överens om lägsta acceptabla servicenivåer för IT-stöd. Nämnden har framfört behovet till kommunstyrelsen i augusti 2023.

Nämndens mål: Ökad medicinsk kompetens (4)

Indikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	
Andel omvårdnadspersonal med undersköterskekompetens (%)		69	69	≥ 69	
Andel sjuksköterskor som genomgått utbildningen Avancerad hemsjukvård och palliativ vård 7,5 hp (%)			72	≥ 35	

Andel omvårdnadspersonal med undersköterskekompetens (%)

Från och med den 1 juli krävs ett bevis utfärdat av Socialstyrelsen för att inneha titeln undersköterska. De som är tillsvidareanställda och innehar titeln undersköterska den 1 juli 2023 har möjlighet att behålla titeln i ytterligare 10 år utan att behöva ansöka om beviset, om de så önskar.

Under det gångna året har verksamheten framgångsrikt bibehållit nivån på 69%, vilket är jämnt fördelat mellan hemtjänsten och vård och omsorgsboenden.

Andel sjuksköterskor som genomgått utbildningen Avancerad hemsjukvård och palliativ vård 7,5 hp (%)

Andelen sjuksköterskor som har gått utbildningen är just nu 72%. Under åren har flera slutat som påbörjat eller genomfört utbildningen. Under 2024 är det ytterligare några som påbörjar utbildningen. Utbildningen spelar en central roll i att säkerställa kompetensförsörjningen för de pågående förändringarna inom nära vård, särskilt med tanke på det växande behovet av avancerad sjukvård i hemmiljö. Genom att stödja och främja utbildningen för sjuksköterskor möjliggör verksamheten inte bara en ökning av den utbildade arbetskraften utan bidrar också till att möta de utmaningar och krav som en skiftande vårdmiljö medför.

Nämndens mål: Minska antalet utförda timmar av timavlönad personal (5)

Indikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Minska antalet timmar utförda av intermittert anställda med timlön			485	<494

Mätetalet avser antal timavlönade inom socialförvaltningen

Minska antalet timmar utförda av intermittert anställda med timlön

Nämndens bedömning är att målet har uppnåtts i hög grad. Antalet timavlönade har minskat bland annat genom arbetet med rörlig placering som innebär att tillfälliga vakanser/ledigheter tillsätts genom att ordinarie personal flyttar till arbetsplatsen där behovet uppkommit.

4.3 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska vi vara en kreativ kommun för att alla ska trivas med att bo och leva

Nämndens mål: Säkerhetsställa antalet boendeplatser för nämndens målgrupper (6)

Indikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Tid från beslut till verkställighet biståndshandläggning boende – mindre än 3 mån, %.		100	80	80

Tid från beslut till verkställighet biståndshandläggning boende – mindre än 3 mån, %.

Nämndens bedömning är att målet uppnåtts under året. De flesta sökande till boende har fått ett erbjudande inom tre månader men tackat nej. Växelvärderna har utökat sina platser.

4.4 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning

Kommungemensamma mål: Personalomsättningen ska minska

Nämndens mål: Sundare personalomsättning

Indikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Personalomsättning (%)	9	15	15	10
Personalomsättning chefer (%)	5	8	9	10

Personalomsättning (%)

Personalomsättningen är densamma som föregående år men målet är ännu inte uppfyllt.

Personalomsättning chefer (%)

Personalomsättningen avseende chefer har ökat något från föregående år. Orsaker är att fyra chefer valt att avsluta sina anställningar på grund av pensionsavgång och annat arbete både inom och utanför kommunen.

5 Agenda 2030 - Hållbara Mark

5.1 Klimatlöften

Påbörjat - Vi minskar vårt matsvinn i offentliga måltider och har mål

Arbetet görs i samarbete med Teknik-och serviceförvaltningen. Man arbetar med att minska matsvinn i alla sina kök, dock saknar man specifika mätningar för omsorgsnämndens verksamheter. Ett ökat samarbete ska ske med Vård- och omsorgsboendena för att i framtiden även ha mätbara siffror för dem.

Påbörjat - Vi beräknar klimatpåverkan från maten i offentlig verksamhet och har mål

Med hjälp av matsedelsanalyser beräknar vi klimatpåverkan på varje måltid och är nära målvärdet om 1,5 CO₂e per kilo inköpt livsmedel genom noggranna livsmedelsval. Utfallet för omsorgsnämndens verksamheter är 1,72 CO₂e per kilo.

Målen som omsorgsnämndens verksamheter arbetar med görs i samarbete med teknik- och serviceförvaltningen.

Påbörjat-Vi använder cirkulära möbler

Omsorgsnämnden strävar i första hand efter att använda cirkulära möbler inom sina verksamheter, som en del av det övergripande initiativet för hållbarhet och miljövänlighet.

6 Uppföljning av internkontroll

6.1 Årets internkontrollarbete

Nämnder och styrelser har ansvar för att den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde är tillräcklig och ska rapportera om sitt arbete med intern kontroll.

Omsorgsnämnden har under årets interkontrollplan fem kontrollmoment att följa upp. Internkontrollplanen beslutades i samband med årets nämndplan. De beslutade delprocesserna berörde samverkansfrågor, internprocesser, styrdokument och rutiner. Interkontrollplanen för 2023 berörde även handläggningsfrågor med fokus på dokumentation. Vidare avsåg omsorgsnämnden att följa upp dokumentation av personalärenden.

Samtliga uppföljningar är avklarade. Uppföljning av respektive kontrollmoment beskrivs nedan.

6.2 Uppföljning av internkontrollplanen

Ekonomi

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2023
Arbetsätt med direktupphandlingar är inte säker-kompetensbrist samt sällanuppgift	Uppföljning av arbetsätt och utförande gällande direktupphandlingar	Inköpsenheten har anlitat en upphandlare som hjälper förvaltningen med direktupphandlingar.

Övergripande styrning

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2023
Bristande samordning mellan huvudmän med fokus på vård-och omsorg (Färdplan nära vård, hälso-och sjukvårdsavtal samt FVM)	Uppföljning samordning mellan huvudmän	Färdplan Nära vård Samverkan sker i nätverk och arbetsgrupper med deltagare från regional slutenvård och primärvård samt kommunal primärvård. Brister i detta arbete är att parterna har kommit olika långt och inte är helt samordnade i införande av Nära vård. Hälso- och sjukvårdsavtal Med anledning av att inte samtliga 49 kommuner i Västra Götaland godkände framtaget förslag till nytt hälso- och sjukvårdsavtal under 2022 är det tidigare avtalet gällande. Regionen har fått uppdraget att presentera ett nytt förslag och detta inväntas. Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM) - Millenium Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM) bytte den 1 november 2022 namn till Program Millenium. Millenium är det program och IT-system som ska utveckla gemensamma arbetsätt för "vårdinformation" i Västra Götaland. Tillsammans med Västra Götalandsregionen och övriga 49 kommuner i Västra Götaland är Socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen i Mark delaktiga i den del som handlar om informationsöverföring mellan olika vårdgivare och huvudmän samt dokumentation av Samordnade individuella planer (SIP). Ett implementeringsprojekt startades hösten 2020. Under våren 2023 omstartade implementeringsarbetet efter förseningar, reklamationer och en ny överenskommelse. VästKom och Boråsregionen koordinerar och stödjer kommunerna i Etapp 1 södra inför införande och "Go live" som planeras till november 2024. Mycket är ännu oklart vad gäller hur systemet kommer att se ut och arbetsätt samt implementering.

Att tillhandahålla hälso- och sjukvård

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2023
Bristande användning av resultat i kvalitetsregister.	Gå igenom varje kvalitetsregister och se hur det har registrerats i systemen.	Under 2023 har en ny rutin införts för hantering av BPSD, vilket har resulterat i en ökad registrering av dessa symptom. Den nya rutinen har framgångsrikt bidragit till att öka medvetenheten och dokumentationen kring BPSD inom verksamheten. Inför det kommande året är målsättningen att ytterligare utöka registreringarna, särskilt inom ramen för Senior Alert. Genom att öka insamlingen av relevant information om äldreomsorg och identifiera potentiella risker och behov, strävar verksamheten efter att förbättra kvaliteten på den äldreomsorg som erbjuds.

Systematiskt förbättringsarbete

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2023
Behörighetsstyrning i system medför begränsad åtkomst	Behörighetsstyrning	I äldreomsorgen arbetar enhetscheferna i team och har behörighet till varandras enheter inom teamet

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2023
		<p>Enhetschefer administrerar behörighet till sin utförarpersonal i Life Care</p> <p>Chef i beredskap har behörighet över alla enheter i verksamhetssystemet för att, utanför kontorstid, kunna stödja verksamheterna med behörighetstilldelning, delegering och i arbetet med brukarna</p>

Ekonomi

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2023
Felaktiga löneutbetalningar	Arbetsrutiner gällande löneutbetalningar	<p>Organisationen har för närvarande en ökad grad av kontroll jämfört med tidigare och har tydliga ansvarsområden som har förstärkts under året. Det finns en ökad struktur och klarhet kring vem som ansvarar för vilka uppgifter och områden.</p> <p>För att säkerställa transparens och korrekthet genomförs stickprovskontroller av löner två gånger per år. Dessa kontroller innebär att löner för tio slumpmässigt valda personer granskas sex månader bakåt i tiden. Denna metod skapar en mekanism för att identifiera och korrigera eventuella avvikelser och felaktigheter i löneprocessen.</p> <p>I samband med granskningen inför delår 2023, som omfattade perioden januari till juni, konstaterades tre mindre felaktigheter. Det är positivt att organisationen snabbt och effektivt hanterade dessa felaktigheter genom att vidta nödvändiga åtgärder för att korrigera dem. Denna nivå av kontroll och granskning bidrar inte bara till att säkerställa rättvisa och korrekta löneutbetalningar utan stärker även organisationens övergripande ekonomiska integritet och förtroendet för dess interna processer.</p>

Personal

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2023
Bristande redovisning av personalstatistik	Samverkan gällande personalstatistik	<p>Det har skett en positiv utveckling vad gäller samarbetet kring personalstatistik inom organisationen. Ett avtal har träffats med HR för att säkerställa att all statistik nu samlas in under samma period. Denna överenskommelse bidrar till ökad enhetlighet och jämförbarhet i personalstatistiken över tid.</p> <p>För att ytterligare förbättra kvaliteten på insamlad statistik har organiseringen inom socialförvaltningen genomgått förändringar. Justeringar har gjorts i organisationsträdet för att skapa en struktur som bättre möjliggör kvalitetssäkring av statistik. Genom att tydligare definiera ansvarsområden och processer inom socialförvaltningen stärks förmågan att säkerställa korrekt och tillförlitlig statistik. Denna organisationsförändring syftar till att skapa en mer effektiv och enhetlig hantering av personalstatistik, vilket i sin tur främjar en ökad tillförlitlighet och användbarhet av statistiska uppgifter inom organisationen.</p>

7 Personal

Från och med den 1 oktober har undantaget från EU-direktivet om 11 timmars dygnsvila upphört. Detta har medfört att nämndens medarbetare som arbetar oregelbundet nu får möjlighet till 11 timmars vila mellan passen.

Regeringen beslutat om ytterligare statsbidrag för äldreomsorgslyftet, och nämnden har ansökt om att få ta del av detta stöd. I januari kommer 25 medarbetare att påbörja sin utbildning i samband med detta bidrag.

Ledarskap

För att stödja enhetscheferna inom äldreomsorgen på ett bättre sätt har äldreomsorgen delats i två verksamheter - vård och omsorgsboende samt hemtjänst med var sin verksamhetschef. Det medför att varje verksamhetschef nu har ca 15 enhetschefer att stödja mot tidigare ca 30. Det är en viktig åtgärd för att långsiktigt arbeta med att sänka sjukfrånvaron och personalomsättningen.

En brist som nämnden identifierat är omfattningen av HR-stöd. Under en längre period har HR-stödet inte varit i rimlig omfattning och bedömning görs att det behövs motsvarande tvåheltidstjänster verksamhetsnära HR-stöd riktat mot hela socialförvaltningen.

Bemanning omställningsstrategi

Under 2023 har förberedelser vidtagits för att möta kompetensutmaningen. Nämnden har bland annat fastställt en omställningsstrategi, vidare har förvaltningens chefer, stödfunktioner och fackliga deltagit i bemanningsakademien. Organisationen formats för att stöda i omställningen och bland annat har verksamhetschef för kompetens och resursverksamheten anställts med uppdrag att processleda förvaltningens arbete.

Det är en stor utmaning att rekrytera legitimerad personal, fram för allt sjuksköterskor men även arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Det pågår ett arbete med att se över vilka arbetsuppgifter som kan utföras av annan personal inom hela Hälso- och sjukvårdsorganisationen.

Skyddad Yrkestitel

Från och med den 1 juli är undersköterska en skyddad yrkestitel. För att använda den titeln inom vård och omsorg krävs ett bevis från Socialstyrelsen, och de som hade tillsvidareanställning med titeln undersköterska den 1 juli 2023 får använda titeln fram till den 30 juni 2033. Efter det måste de ansöka om och beviljas ett bevis för att fortsätta använda yrkestiteln. För övriga, som nyutexaminerade eller anställda med andra titlar men rätt kvalifikationer, krävs ansökan och beviljande av bevis för att använda titeln. Under en övergångsperiod används en särskild titel för dessa medarbetare.

Vårdskapsutbildning har genomförts på tre vård- och omsorgsboenden med syftet att skapa stolthet och delaktighet bland medarbetare. Målet är att erbjuda en arbetsplats med bästa mottagande för nyanställda och anhöriga samt att ge bästa möjliga vård och omsorg och god livskvalitet till brukarna.

Basal omvårdnad

Under 2023 initierades en betydande satsning inom verksamheten, riktad mot utbildning inom basal omvårdnad. Den dedikerade utbildningen erbjuds i en särskilt inrättad utbildningssal, utrustad med sängar och dockor, och har som mål att fungera som en kompetenshöjning för all personal inom omvårdnadsarbete. Det övergripande målet är att stärka de nödvändiga färdigheterna och kunskaperna inom omvårdnad.

Även om utbildningen är avsedd för hela personalstyrkan, har de initiala prioriteringarna fokuserat främst på de nyanställda. Genom att ge dem företräde förväntas de nyrekryterade medarbetarna snabbt få tillgång till och integrera de förväntade kompetensnivåerna i basal omvårdnad.

Utbildningen ger fördjupade kunskaper i:

- *Etik och bemötande*
- *Kommunikation*
- *Basala hygienrutiner klädvård*
- *Smitta-Smittspridning*
- *Personligvård (hudvård, munvård)*
- *Kost /Matning*
- *Heimlich manöver*

Under 2023 har 151 personal genomfört utbildningen och den kommer fortsätta under 2024. Utbildningen genomförs av en personal som är anställd av verksamheten men som tidigare har arbetat som vårdlärare på vård och omsorgsprogrammet.

8 Ekonomi

Avsnittet ekonomi innehåller ekonomisk uppföljning av utfall per 31 december 2023.

8.1 Driftredovisning

Tabell årsrapport

Driftredovisning (belopp i tkr)	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023	Budgetavvikelse
Intäkter	106,3	109,3	104,8	106,7	-1,9
Personalkostnader	-498,3	-515,3	-537,9	-533,0	-4,9
Övriga kostnader	-134,6	-133,4	-134,7	-148,6	13,9
Nettokostnader	-526,6	-539,4	-567,8	-574,9	7,1
Fördelning på huvudverksamhet, netto					
Ledning, central adm, nämnd	-47,8	-46,3	-46,4	-57,3	10,9
Vård- och omsorgsboende	-183,2	-193,0	-208,2	-206,7	-1,5
Hemtjänst	-166,7	-171,1	-173,5	-178,5	5,0
Hälsa- och sjukvård	-72,8	-79,3	-86,6	-79,6	-7,0
Övriga vård och omsorgsinsatser	-56,1	-49,7	-53,1	-52,8	-0,3
Nettokostnader	-526,6	-539,4	-567,8	-574,9	7,1

Analys av driftredovisning

Nämndens nettokostnader är 567,8 mnkr med en förbrukning om 98,8 procent av tilldelad budgetram. Utfall jämfört med budget redovisar ett överskott om 7,1 mnkr. I juni uppmanade Kommunfullmäktige omsorgsnämnden till allmän återhållsamhet och att göra åtgärder för att förbättra kommunens resultat med 1 procent av aprilrapportens prognos. Det skulle innebära ett årsresultat på 5,6 mnkr i överskott. Nämnden har uppfyllt uppdraget.

Jämförelse med budget och föregående år per kostnadslag

Intäkterna uppgick till 104,8 mnkr för året. Utfall jämfört med budget gav ett underskott om 1,9 mnkr. Underskottet beror främst på statsbidrag som inte nyttjats fullt ut samt lägre ersättning för den centrala förvaltningen från socialnämnden och omsorgsnämnden om 3,4 mnkr. Taxor och avgifter redovisades till 41,4 mnkr och ett överskott mot budget om 1,6 mnkr.

Jämfört med föregående år minskade intäkterna med 4,5 mnkr på helår. Den största orsaken av de minskade intäkterna till 2023 är sjuklöneersättning med anledning av Covid-19 som nämnden erhöll 2022 om 4,7 mnkr.

Personalkostnaderna uppgick till 537,9 mnkr för perioden (inklusive inhyrd personal), vilket gav ett underskott mot budget om 4,9 mnkr. Kostnaderna för inhyrd personal uppgick till 15,3 mnkr, vilket främst förklarar det redovisade underskottet.

Jämfört med föregående år har kostnaderna ökat med 22,6 mnkr (4,4%). Främsta orsaken till ökade personalkostnader beror på ökade pensionskostnader om 18,8 mnkr samt löneökningar och extra lönesatsning till sjuksköterskor.

Övriga kostnader som främst består av köpt vård, lokalkostnader, kost, städ, leasingbilar, kompetensutveckling, representation, färdtjänst, telefon, it, förbrukningsmaterial och förbrukningsinventarier uppgick till 134,8 mnkr för år 2023. Jämfört med budget redovisas ett överskott om 13,9 mnkr i perioden. Överskottet beror främst på budgetreserv om 4,2 mnkr samt generella statsbidrag i form av utökad ram om 4,4 mnkr för att förbättra kommunens resultat. Resterande del av överskottet förklaras genom lägre kostnader för köpt vård, lägre kostnader för central förvaltning samt lägre kostnader för förbrukningsmaterial.

Jämfört med föregående års helårsutfall har kostnaderna ökat med 1,4 mnkr.

Jämförelse med budget och föregående år per verksamhetsområde

Ledning, central administration och nämnd

I begreppet ledning, central administration och nämnd ingår verksamhetschefer, samtliga enhetschefer och administratörer inom äldreomsorgen, omsorgsnämnden och arbetsutskottet samt omsorgsnämndens del av den centrala förvaltningen. Utfallet för året redovisas till en nettokostnad om 46,6 mnkr. Utfallet innebar ett överskott mot budget om 10,9 mnkr. Överskottet beror dels på utökad budgetram till följd av statsbidrag som ska stärka kommunens resultat med 4,4 mnkr. 4,2 mnkr av överskottet är hänförligt till budgetreserven.

Resterande del av överskottet, 2,9 mnkr beror på vakanta tjänster inom enhetschefer och administrativ personal under året.

Jämfört med föregående år har nettokostnaderna ökat med 0,3 mnkr, vilket främst beror ökade pensionskostnader.

Vård- och omsorgsboende

Vård- och omsorgsboendena redovisade en nettokostnad om 208,2 mnkr och ett underskott mot budget om 1,5 mnkr. Beläggningsgraden under året har i genomsnitt varit 98%, vilket är att jämföra med 96% föregående år. Underskottet beror främst på kostnader för extra ersättning till timvikarier under semesterperioden om 1,0 mnkr. Resterande del av underskottet, 0,5 mnkr beror på högre personalkostnader än budgeterat, främst i form av pensionskostnader.

Jämfört med föregående år har nettokostnaderna ökat med 15,2 mnkr (7,9%), vilket främst förklaras genom högre beläggningsgrad, löneökningar och ökade pensionskostnader.

Hemtjänst

Hemtjänsten redovisade en nettokostnad om 173,5 mnkr och ett överskott om 5,0 mnkr för året. Överskottet förklaras främst genom minskat antal utförda timmar jämfört med den beräknade budgeten.

Jämfört med föregående år har den utförda tiden ökat från 192 107 timmar år 2022 till 195 197 timmar år 2023. Nettokostnaderna har ökat med 2,4 mnkr (1,4%), vilket främst förklaras genom löneökningar och ökade pensionskostnader.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården redovisade nettokostnader om 86,6 mnkr och ett underskott mot budget om 7,0 mnkr, vilket främst beror på inhyrda sjuksköterskor genom bemanningsföretag. Personalkostnaderna redovisar ett underskott om 5,4 mnkr varav 13,4 mnkr är för inhyrda sjuksköterskor från bemanningsföretag. Resursbristen har varit påtaglig samtidigt som verksamheten behövt anpassa sig efter arbetet med nära vård.

Jämfört med föregående år har kostnaderna ökat med 7,3 mnkr, kostnadsökningen är främst hänförlig till löneökningar, extra lönesatsning samt ökade PO-avgifter.

Övriga vård och omsorgsinsatser

I begreppet övriga vård och omsorgsinsatser ingår korttidsverksamheten, öppen verksamheten, dagverksamheten, myndighetsutövning och färdtjänst.

- **Korttidsverksamheten** redovisade ett underskott om 0,9 mnkr på grund av extra hög vårdtyngd under hösten.
- **Öppen verksamheten** redovisade en budget i balans.
- **Dagverksamheten** redovisade en budget i balans.
- **Myndighetsutövningen** redovisade ett överskott om 0,9 mnkr, hela överskottet beror på personalkostnader på grund av vakanta tjänster under året.
- **Färdtjänsten** redovisade ett underskott om 0,3 mnkr. Underskottet beror främst på att antal resor har ökat.

Totalt redovisade övriga vård och omsorgsinsatser en nettokostnad om 53,7 mnkr för perioden, vilket motsvarar ett budgetunderskott om 0,3 mnkr.

8.2 Demografimodell

Den demografimodell som ligger till grund för nämndens budget baserades, i kommunfullmäktiges beslut inför år 2023, på en prognos för nedanstående åldersgrupper. Invånarantalet för 2023 är inte fastställt när denna årsrapport skrivs. Nedanstående skillnader baseras på senaste versionen av kommunens befolkningsprognos.

65-79 år: Prognosen för antalet invånare i åldern 65-79 år 2023 är 5 987, tilldelad budgetram är baserad på 5 994 invånare och har gett 0,1 mnkr för mycket till nämndens ram.

80-89 år: Prognosen för antalet invånare i åldern 80-89 år 2023 är 1 897, tilldelad budgetram är baserad på 1 901 invånare och har gett 0,4 mnkr för mycket till nämndens ram.

90-w år: Prognosen för antalet invånare i åldern 90-w år 2023 är 420, tilldelad budgetram är baserad på 424 invånare och har gett 1,2 mnkr för mycket till nämndens ram.

Summerat är nämndens ram 1,7 mnkr högre än vad senaste befolkningsprognosen ger i kommunens demografimodell. Det faktiska utfallet för invånarantalet år 2023 kommer under februari månad 2024 från Statistikmyndigheten SCB.

8.3 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

Investeringsprojekt	Budget 2023	Utfall 2023	Budgetavvikelse 2023
Investeringsram	1,7	1,5	0,2
Summa	1,7	1,5	0,2

Årets investeringar avser framför allt inköp av grundutrustning (till exempel sängar och hjälpmedel) samt uppfräschning av den inre miljön på våra boenden.

9 Annan uppföljning

9.1 Övrig uppföljning

Uppföljning av attraktivitetsplanen

Omsorgsnämnden har inte bedrivit något systematiskt arbete utifrån attraktivitetsplanen. Inom socialförvaltningen erbjuds en bra offentlig service med hög kvalitet på vård och omsorg.

Idéburet offentligt partnerskap

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en avtalsform mellan en eller flera organisationer inom idéburen sektor med koppling till social ekonomi, och en eller flera offentliga verksamheter. IOP-avtal skrivs ofta runt en speciell verksamhet, som ägs av den idéburna organisationen, men som den offentliga sektorn vill medverka i. I avtalet bestäms vad partnerskapet gäller, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge avtalet ska gälla med mera.

Omsorgsnämnden har inga IOP-avtal.

Kommunal avtalssamverkan

I årsrapporten ska nämnder redovisa vilken avtalssamverkan nämnden har, och planerar att ingå, med andra kommuner. Det gäller avtal där nämnden tar hjälp av annan kommun för att utföra kommunens uppgifter eller där Marks kommun på motsvarande sätt hjälper annan kommun.

Omsorgsnämnden ingår inte i några kommunala avtalssamverkan.

Uppföljning av verksamhet som utförs av privata utförare eller fristående huvudmän

Äldreomsorgen har hemtjänst i enlighet med Lagen om valfrihet (LOV). Kommunen har avtal med Ekbergs Fönsterputs och Städ AB som utför hemtjänst och då i form av servicetjänster. Servicetjänsten är städning, tvätt och fönsterputs. Verksamheten följs årligen upp både på företagsnivå och på brukarnivå i enlighet med de rutiner som finns. Ekbergs Fönsterputs och Städ AB har också godkänts som utförare av fönsterputs för alla brukare inom hemtjänsten, även de brukare som vanligtvis inte har detta enligt LOV. Beställning av denna tjänst sker genom kommunens interna hemtjänst.

Tillbud och Olycksfall

Inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården har 758 händelser rapporterats, framför allt relaterade till hot, våld, arbetsbelastning och personskador. Dessa incidenter hanteras genom digitala system för att registrera och utreda varje händelse, med fokus på att minska risken för återkommande tillbud. Månadsrapporter inkluderar även uppgifter om tillbud och olycksfall, vilket bidrar till en kontinuerlig övervakning och förbättring av arbetsmiljön för personalen.

	Antal tillbud/olycksfall
Äldreomsorg	742
Kommunal hälso- och sjukvård	16

Uppföljning av synpunkter och avvikelser

Område/vht	Beröm	Förslag	Klagomål	Annat
Hemtjänst			8	
Vård och omsorgsboende			9	
Hälso- och sjukvård			5	
Färdtjänst			2	
Myndighetsenheten			1	
Organisationen				8
Övrigt				
Totalt			25	8

Kommentar

Synpunkter

Under 2023 har 33 synpunkter inkommit och besvarats gällande Omsorgsnämndens verksamheter. Av dessa var 25 klagomål och synpunkter och åtta var olika skrivelser om äldreomsorgens verksamhet och

organisation. Nio av klagomålen gällde vård- och omsorgsboende, åtta gällde hemtjänst, fem gällde hemsjukvård och tre gällde handläggning och färdtjänst.

Kvalitetsavvikelser

Under 2023 har 509 kvalitetsavvikelser och 14 rapporter om missförhållanden rapporterats i det digitala systemet. 11 av de 14 rapporter som rapporterats som missförhållanden har bedömts vara avvikelser och utretts som detta, gällande två rapporter har utredning just inletts. Av de 509 kvalitetsavvikelsena har 242 avslutats, utredning pågår i 55 och 138 har inkommit och mottagits. I 74 av kvalitetsavvikelsena har beslut fattats att inte inleda utredning.

De 509 kvalitetsavvikelsena fördelar sig över vård- och omsorgsboende 313, hemtjänst 139 nattpatrull 44, korttid fem och handläggarenheten sex, utredningsenhet två.

Missförhållande enligt lex Sarah

En rapport enligt lex Sarah har inkommit under 2023 och den har anmälts till Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Missförhållandet bestod i att brukare blev bestulna på ett vård- och omsorgsboende IVO har ännu inte beslutat något i ärendet.

Personuppgiftsincidenter

Nio personuppgiftsincidenter har rapporterats och utretts inom Omsorgsnämnden verksamheter. Fem av incidenterna berör hemsjukvården och övriga fyra berör hemtjänst, färdtjänst och äldreomsorgen. *Incidenterna har berört fel vid utskrifter, mejl i verksamhetssystem som gått till fel person inom organisationen samt externt system som haft ett intrång.* En av de rapporterade incidenterna, som handlade om att leverantör av trygghetslarm drabbades av intrång, har anmälts till Integritetsskyddsmyndigheten, IMY. IMY har beslutat att avsluta ärendet.

I kvalitetsberättelse och patientsäkerhetsberättelse beskrivs mer om det systematiska kvalitetsarbetet. (se bilagor)

10 Följetal

10.1 Följetal verksamhet

Följetal är mått som speglar verksamhetens omfattning och utveckling.

Omsorgsnämndens följetal nämndplan

Följetal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Särskilt boende SoL, antal platser	304	307	310	311
Hemtjänst i ordinärt boende, antal pers.	1 280	1 329	1 407	1 431
Hemsjukvård, antal personer	1 039	1 048	1 039	978
Korttidsboende, antal platser	33	33	33	35

Särskilt boende SoL, antal platser

Omsorgsnämnden har utökat med en lägenhet på Kullabyn genom att omvandla en trygghetslägenhet till en lägenhet för vård- och omsorgsboende.

Korttidsboende, antal platser

För att minska kön till växelvård har det utökats med två växelvårdsplatser. Vilket resulterat i att färre behövt stå i kö.

10.2 Följetal personal

Personal - Antal anställda

Följetal	Utfall helår 2020	Utfall helår 2021	Utfall helår 2022	Utfall helår 2023
Antal tillsvidareanställda	884	928	940	972
Antal tidsbegränsade anställda	138	102	60	77
Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda (%)	92,9	93,5	94,5	95,4

Helårsutfall för 2023 baseras på kalenderår (januari till december). Tidigare utdata har baserat på utfall mellan november-oktober. Detta innebär att data inte är jämförbar mellan 2022 och 2023.

Antal tillsvidareanställda

Antalet tillsvidareanställda har ökat under den senaste tidsperioden. Ökningen ligger i både omvårdnadspersonal, nämndsekreterare, verksamhetschef och fler sjuksköterskor som kunnat rekryterats.

Antal tidsbegränsade anställda

Under det senaste året har antalet tidsbegränsade anställningar ökat. Dessa anställningar utnyttjas främst vid längre sjukfrånvaro och studieperioder. Den ökande nivån av tidsbegränsade anställningar korrelerar med en hög långtidssjukfrånvaro inom verksamheten. Den ökade användningen av tidsbegränsade anställningar är ett resultat av behovet att täcka upp för personalbrist vid längre frånvaro och indikerar en påtaglig påverkan av den höga nivån av långtidssjukfrånvaro.

Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda (%)

Den genomsnittliga tjänstgöringsgraden har ökat med cirka 1%. Denna ökning har varit gradvis över tid och har noterats varje år. Följetalet avser grundanställning. Förvaltningen tillhandahåller alla tjänster som heltid, men det finns önskemål inom personalen om att arbeta med en lägre sysselsättningsgrad. För att anpassa sig till dessa önskemål ställs frågan om önskad sysselsättningsgrad till personalen två gånger årligen.

Personal - Sjukfrånvaro

Följetal	Utfall helår 2020	Utfall helår 2021	Utfall helår 2022	Utfall helår 2023
Sjukfrånvaro alla anställda (%)	9,6%	10%	10,2%	9,8%
Andel långtidssjukfrånvaro i procent av den totala sjukfrånvaron (%)	21,3%	29,5%	28,2%	32,2%
Frisktal (max fem sjukdagar per individ och år) (%)	43%	41%	56%	44%
VAB % av arbetstid (kvinnor)	0,9	1	1,1	1,1
VAB % av arbetstid (män)	0,4	0,8	0,9	0,8

Sjukfrånvaro alla anställda (%)

Sjukfrånvaron förblir oförändrat hög, men den ligger i linje med andra kommuner inom samma sektor. Inom förvaltningens personalgrupper är möjligheten att arbeta hemifrån inte lika enkel som för många andra yrkesgrupper, särskilt när de är lätt sjuka. Pandemins restriktioner fortsätter att påverka genom att personalen stannar hemma vid luftvägsinfektioner.

Andel långtidssjukfrånvaro i procent av den totala sjukfrånvaron (%)

Långtidsfrånvaron inom flera av omsorgsnämndens verksamheter ligger på en högre nivå, och förvaltningen planerar åtgärder för att minska den. En insats är att granska rehabiliteringsprocessen tillsammans med HR-funktionen för att identifiera eventuella förändringsbehov.

En konkret åtgärd som är planerad är genomförandet av Chefoskopet för enhetscheferna inom äldreomsorgen. Chefoskopet kommer att användas för att synliggöra förutsättningarna för enhetschefer att utföra sitt arbete och hur detta påverkar både medarbetare och resten av organisationen.

Frisktal (max fem sjukdagar per individ och år) (%)

Frisktalen varierar inom organisationen på grund av olika förutsättningar, särskilt när det gäller distansarbete. Inom områden som hemtjänst, vård- och omsorgsboende samt hälso- och sjukvård finns ingen eller mycket begränsad möjlighet att arbeta hemifrån, även vid lätta sjukdomssymptom. Dessa grupper sticker ut i statistiken, främst på grund av fortsatt behov av att stanna hemma vid exempelvis luftvägsinfektioner, vilka kan kopplas till Covid.

VAB % av arbetstid (kvinnor)

Andelen vård av barn ligger i nivå med föregående år.

VAB % av arbetstid (män)

Andelen vård av barn ligger i nivå med föregående år.

Personal - Timtid, mer- och fyllnadstid samt övertid

Följetal	Utfall helår 2020	Utfall helår 2021	Utfall helår 2022	Utfall helår 2023
Timtid i timmar	225 220	240 567	162 909	179 557
Fyllnadstid i timmar	7 558	6 097	8 132	10 296
Övertid i timmar	15 260	15 892	22 174	19 072
Köpta timmar av bemanningsföretag	2 839	5 431	19 138	38 452

Helårsutfall för 2023 baseras på kalenderår (januari till december). Tidigare utdata har baserat på utfall mellan november-oktober. Detta innebär att data inte är jämförbar mellan 2022 och 2023.

Timtid i timmar

En skillnad mellan 2022 och 2023 är förändringen i användningen av vikarier. Under sommaren 2022 hade man semestervikariat med visstidsanställning, medan man under 2023 återgick till intermittent visstidsanställning. Detta resulterade i en ökning av timtid i timmar jämfört med 2022, men nivån förblir lägre än tidigare år.

För att minska andelen timanställda genomfördes åtgärder under 2023, inklusive omfattande arbete med schemalagningen för den ordinarie personalen.

Fyllnadstid i timmar

Mertid och fyllnadstid har ökat jämfört med 2022. Denna ökning behöver analysera ytterligare för att veta orsaken till. En orsak skulle kunna vara att verksamheten har kommit i gång med utbildningar igen utöver den vanliga fyllnadstiden som ofta blir vid sjukdom eller toppar i arbetsbelastningen.

Övertid i timmar

Övertiden har minskat jämfört med 2022. Denna minskning kan till viss del förklaras av att påverkan av pandemin har minskat. Dessutom har andelen tillsvidareanställd personal ökat, och användningen av

timanställd personal har ökat.

Trots dessa förbättringar behöver förvaltningen fortsätta arbeta aktivt för att ytterligare minska övertiden och uppnå en mer hållbar bemanning.

Köpta timmar av bemanningsföretag

Köpta timmar av bemanningsföretag utgår främst från sjuksköterskor. Totalt köpte man 33 430 timmar från bemanningsföretag gällande sjuksköterskor, medan 5022 timmar avsåg brukarärenden som bemannades dygnet runt.

Under årets slut minskade de inköpta timmarna, och denna trend förväntas fortsätta under 2024. Minskningen tillskrivs en förbättrad rekryteringssituation, särskilt när det gäller att anställa sjuksköterskor. Den ökade tillgängligheten av sjuksköterskor har gjort det möjligt för förvaltningen att minska sitt beroende av externa bemanningsföretag.

11 Budgetunderlag

11.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten

Demografi:

Utmaning: Marks kommun står inför samma utmaning som alla Sveriges kommuner med fler äldre som har behov av äldreomsorg de kommande åren. Det berör hela nämndens verksamhet med ökat behov av hemtjänst, hemsjukvård och vård och omsorgsboende.

Slutsats: Nämnden behöver planera för att fler medarbetare behövs inom alla yrkesgrupper. Nämnden behöver planera för en betydande utbyggnad av vård- och omsorgsboenden. Enligt den framskrivning av boendeplatser som förvaltningen gjort påvisas att kommunen redan år 2026 behöver öka med 29 platser och att kommunen år 2034 behöver utöka med 80 platser.

Kompetensutmaning:

Utmaning: Nämnden står inför en betydande utmaning med kompetensbristen. Bristen kommer både att utgöras av brist på personer och brist på kompetens. Det är av största vikt att nämnden arbetar långsiktigt och strategiskt med utmaningen för att säkerställa att vård och omsorg kan ges till de kommuninvånarna även i framtiden.

Slutsatser: Nämnden har antagit en omställningsstrategi för att möta utmaningen och arbetet kommer pågå under flera år. Förväntad effekt av omställningsstrategin är att personalresurserna används där de gör bäst nytta och på det sättet minskar personalbehovet. Exempel på åtgärder är bemanningsoptimering, översyn av schemaprocesser, förändrad arbetstidsförläggning, avlasta bristkompetenser, undersöka hur digitalisering och AI kan användas.

Personal

Utmaning: Nämnden har utmaningar inom personalområdet med fortsatt högsjukfrånvaro och hög personalomsättning.

Slutsatser: Nämnden har vidtagit olika åtgärder under året och dessa kommer ge viss effekt på sikt men fortsatt långsiktigt arbete krävs. Nämnden behöver säkerställa rimliga förutsättningar för chefer då det har direktkoppling till kvalitet och arbetsmiljö. En brist som nämnden identifierat är omfattningen av HR-stöd. Under en längre period har HR-stödet inte varit i rimlig omfattning och bedömning görs att det behövs motsvarande tvåheltidstjänster verksamhetsnära HR-stödriktat mot hela socialförvaltningen för att nå en rimlignivå. En annan viktig åtgärd är att fortsätta arbetet med att minska timavlönade och visstidsanställda till förmån för fler tillsvidareanställda. Det är ett komplext omställningsarbete som kräver långsiktighet och uthållighet. Omställningen till att följa EU-direktiven om elvatimmars dygnsvila bör påverka sjukfrånvaron i positiv riktning men det kommer att ta tid innan det ger effekt.

Nettokostnadsavvikelse:

Utmaning: Ställa om verksamheten så att nettokostnaden mer ligger i nivå med andra jämförbara kommuner.

Slutsats: Ett arbete har inletts under 2023 och fortsätter under 2024 för att analysera nettokostnadsavvikelsen och ta fram en handlingsplan för att nå en rimlig nivå. Politiken har ansvar för att bedöma vilken nivå som nämnden slutligen ska ligga på. Utmaningen kommer att ligga i den förändrade arbetssätt som kommer att krävas.

Reservkraft:

Utmaning: Verksamheten står inför en betydande utmaning relaterad till bristen på reservkraft, vilket är av kritisk betydelse för att säkerställa kontinuitet och funktionalitet inom vård- och omsorgsverksamheten. Det identifierade behovet av reservkraft väcker oro för verksamhetens förmåga att leverera avancerad teknisk vård och upprätthålla grundläggande tjänster, särskilt under strömavbrottsituationer.

Slutsats: För att möta behovet av reservkraft och säkerställa en pålitlig och hållbar vårdmiljö har verksamheten dragit slutsatsen att fokusera på två befintliga enheter, nämligen Kinnaborgs Korttidsenhet och Lindängs vård- och omsorgsboende. Dessutom planeras att inkludera reservkraft vid nyproduktion av vård- och omsorgsboenden. Denna strategi syftar inte bara till att täcka akuta behov utan också att skapa synergieffekter och möjliggöra övergripande förmågor, såsom avancerad teknisk vård, matdistribution och evakuering vid strömavbrott.

11.2 Omvärld

Hälso- och sjukvården i Sverige skiftar fokus till Nära vård på primärvårdsnivå, inklusive kommunal hälso- och sjukvård. En studie visar att det kommer innebära tidigare utskrivningar, sjukare patienter och fler avancerade behandlingar i hemmet.

Under 2024 planeras beslut om en ny socialtjänstlag som förväntas träda i kraft 2025. Det råder ännu stora oklarheter i konsekvenserna av lagstiftningen men inriktningen är mer förebyggande arbete och snabbare utredningar.

Ett nytt vårdinformationssystem, Millenium, implementeras i slutet av 2024. Systemet hanterar information mellan kommuner och regionen. Det innebär ökade kostnader för nämnden.

11.3 Ekonomi

Beräkningen av nämndens kostnader för 2025 och kommande år är gjorda på en övergripande nivå och utifrån väsentligheter. Utgångspunkten för nämndernas ramar är fullmäktiges budgetbeslut i juni 2023. Där fastställdes budgetramarna för 2024-2025. Nämndens ekonomiska arbete ska ligga på att planera in verksamheten inom de beslutade budgetramarna.

Demografiutvecklingen i Marks kommun pekar tydligt på en betydande ökning inom åldersgrupperna som omfattas av äldreomsorgens verksamheter. Denna demografiska förändring förväntas ge upphov till en betydande ökning i kostnaderna för äldreomsorgen de kommande åren.

För perioden mellan 2024 och 2028 är de förväntade kostnadsökningarna som följer:

2024-2025: 22,8 mnkr (4,7% ökning)

2025-2026: 28,6 mnkr (5,6% ökning)

2026-2027: 32,5 mnkr (6,0% ökning)

2027-2028: 35,0 mnkr (6,1% ökning)

Den samlade kostnadsökningen under denna period beräknas vara 118,9 miljoner kronor. Denna betydande ökning speglar det ökande behovet av äldreomsorgstjänster och de utmaningar som följer av en åldrande befolkning.

- Marks kommuns demografimodell ger ökad budgetram för:

2024-2025: 15,1 miljoner kronor, 7,7 mnkr lägre än kostnadsökningen

2025-2026: 17,8 miljoner kronor, 10,8 mnkr lägre än kostnadsökningen

2026-2027: 14,2 miljoner kronor, 18,3 mnkr lägre än kostnadsökningen

Siffrorna förändras när ny befolkningsprognos görs, både vad gäller kommunens demografimodell och för den demografiska kostnadsökningen.

Äldreomsorgen i Marks kommun är under 2024 budgeterad med cirka 60 mnkr mer än vad den förväntade kostnaden för att bedriva äldreomsorg i Marks kommun är, utifrån en genomsnittlig ambitionsnivå i riket. Det innebär att budgeten för äldreomsorgen i Marks kommun möter kostnadsökningen utifrån det demografiska behovet år 2026 vid en budgetnivå lik år 2024.

- Förvaltningen bedömer att behovet av 80 nya boendeplatser kommer uppstå år 2034, medan redan 2026 krävs cirka 28 nya vård- och omsorgsplatser. Denna ökning förväntas medföra en ökad driftskostnad på omkring 26 miljoner kronor.
- Implementeringen av det nya systemet, Millennium, år 2025, förväntas medföra en ökning av kostnaderna för omsorgsnämndens verksamheter med cirka 0,4-0,5 miljoner kronor.
- Den IT-modell som är beslutad av kommunstyrelsen i december 2023 innebär ökade kostnader med 7 mnkr för omsorgsnämnden år 2025 och ytterligare 7 mnkr år 2026. Dessa ökade kostnader har inte hanterats i tidigare budgetbeslut.
- Nämnden har påtalat behov av fungerande IT-drift då nämnden har kritiska IT-system. Det är kommunstyrelseförvaltningen som ansvarar men det kan komma att innebära kostnader för nämnden.
- Nämnden ser behov av ett användarvänligt utdatasystem för att effektivisera och kvalitetssäkra budgetarbetet.
- Utökat HR-stöd- Socialförvaltningen är en av kommunen största förvaltningar och har behov av verksamhetsnära HR-stöd motsvarar ca tvåheltidstjänster. Ansvaret för HR ligger på kommunstyrelseförvaltningen men nämnden har arbetsmiljöansvaret och måste påtala behovet.

- Beslutet att delta i Borås stads upphandling av färdtjänst för kommunen förväntas resultera i en ökning av kostnaderna med cirka 2 miljoner kronor år 2026

Inom HSL bedöms Omställningen till god och nära vård kommer att innebära ökade kostnader för nämnden men det är mycket svårt att bedöma omfattningen. I omställningen inkluderas även kostnader för hjälpmedel, inkontinensprodukter och medicintekniska produkter. Även digitala satsningar bedöms öka i kostnad. Enligt en modell utvecklad av Göteborgsregionens kommunalförbund förutspås en årlig ökning av kostnaderna för god och nära vård med cirka 4-5 miljoner kronor.

- Reservkraftverk: För att säkerställa en pålitlig vårdmiljö behöver man inkludera reservkraft i budgetunderlaget. Dock är det viktigt att notera att exakta kostnader för denna investering kan vara svåra att bedöma på grund av flera variabler. Den osäkerhet som omger kostnaden för reservkraft understryker behovet av en kommungemensam översyn.
- Sprinklers installeras på vård- och omsorgsboenden enligt Marks Bostads tidsplan. De tillhörande kostnaderna kommer att debiteras på hyran och förväntas medföra en ökning av kostnaderna för nämnden med cirka 5 miljoner kronor.
- Kompetensutmaningen medför svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens. Nämnden måste bereda sig på att bekosta kompetensutveckling av befintlig personal och nyrekryterad personal på ett helt annat sätt än tidigare.
- Införandet av den nya socialtjänstlagen år 2025 förväntas påverka nämndens budget, men det råder osäkerhet kring huruvida och i vilken omfattning detta kommer att ske, då tydligheten kring lagens exakta påverkan ännu inte är fastställd.
- En pågående kartläggning, särskilt inriktad på den centrala administrationen inom socialförvaltningen, kan få konsekvenser för framtida budgetar. Resultaten från kartläggningen kan avslöja eventuell brist på specifik kompetens som kan bli nödvändig framöver och som kanske inte redan har beaktats i den befintliga budgeten.

Driftredovisning (belopp i mnkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Intäkter	104,8	110,4	113,7	117,1	120,1	-
Personalkostnader	-537,9	-559,6	-569,7	-586,8	-604,4	-
Övriga kostnader	-134,7	-139,4	-148,2	-158,3	-167,8	-
Nettokostnader	-567,8	-588,6	-604,2	-628,0	-652,1	-

Investeringsbudget

Investeringsprojekt	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Investeringsram	1,5	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Summa	1,5	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

11.4 Personal- och kompetensförsörjning

Nämnden har identifierat i tidigare avsnitt i budgetunderlaget att utmaningar och slutsatser, omvärld och ekonomi, kommer att ha en direkt påverkan på personal- och kompetensförsörjningen. För att möta dessa utmaningar och säkerställa en hållbar verksamhet har nämnden antagit en omställningsstrategi som utgår från Sveriges kommuner och regioners (SKR) nio strategier med tilläggen effektiv bemanning, förändrade arbetssätt och fokus på kärnuppdraget.

Nedan anges några exempel på hur nämnden avser att arbeta med kompetensutmaningen utifrån omställningsstrategin:

- **Optimering av budget och fokus på kärnuppdrag:** Genom att optimera budgeten och rikta fokus mot kärnuppdragen kan nämnden säkerställa att resurser används effektivt och att verksamheten håller sig i linje med övergripande mål och behov.
- **Effektiv bemanning och förändrade arbetssätt:** En effektiv bemanning, i kombination med förändrade arbetssätt, kommer att vara centrala inslag i omställningsstrategin. Det innebär att noggrant överväga arbetsprocesser, arbetsuppgifter och behovet av personal för att säkerställa bästa möjliga utnyttjande av kompetens.
- **Stärkande av ledarskapet:** För att framgångsrikt genomföra omställningen är det avgörande att stärka ledarskapet. Detta kommer att utgöra en grundförutsättning för att kunna leverera välfärdstjänster och möta framtida behov bland kommunens invånare.
- **Tekniska förutsättningar:** Tekniska förutsättningar spelar en avgörande roll för organisationers möjlighet att dra nytta av teknisk innovation och därmed effektivisera sina arbetsprocesser. Genom att aktivt delta i den pågående tekniska utvecklingen kan organisationer förbättra sin verksamhet och möta framtidens krav. För att göra detta möjligt är det nödvändigt att granska och utveckla den kommunövergripande tekniska infrastrukturen.

11.5 Taxor och avgifter

Sammanställning samtliga taxor

Taxa/taxe-område	Kort beskrivning av taxan	Belopp 2024	Senaste ändring av	Förslag till ny taxa 2025 (samt kort motivering)	Nytt taxebelopp 2025 efter indexuppräknings eller uppräknings på annat fastställt
------------------	---------------------------	-------------	--------------------	--	---

			taxan i KF (åååå-mm)		sätt (om uppräknig, ange vilket index/sätt)
Se bilaga Taxor och avgifter ON 2025					

Förändrade taxor

Taxa	Taxa 2024	Taxa 2025	Kommentarer
Inga förändringar			

Intäkter från taxor och avgifter

Verksamhetsområde	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025
Kost	20,0	21,6	21,6	22,2
Omsorgsavgifter	20,5	22,1	22,1	23,6
Färdtjänst	0,8	0,8	0,8	0,9
Summa (mnr)	41,3	44,5	44,5	46,7